

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของสังคมวิทยา

สังคมวิทยาเป็นวิชาใหม่ที่เนื้อหาของวิชามีความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาสังคม โดยมีผู้ให้นิยามความหมายของสังคมวิทยาไว้หลายประการ เช่น

โทมัส ฟอร์ด โฮลท์ (Thomas Ford Hault) ได้ให้ความหมายของสังคมวิทยาไว้ว่า "เป็นวิชาการแขนงหนึ่งที่ศึกษาระบบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์โดยทั่วไป และผลที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์นั้น"^๑

พี เอ โซโรกิน (P.A. Sorokin) นักสังคมวิทยา ได้ให้คำจำกัดความสังคมวิทยาไว้ว่า "เป็นวิทยาศาสตร์ทั่วไป ที่ว่าด้วยปรากฏการณ์ทางธรรมชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมองในแง่ของการเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันตามรูปและตามประเภทอันมีลักษณะโดยเฉพาะของปรากฏการณ์ทางธรรมชาตินั้น ๆ"^๒

แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ได้อธิบายว่าสังคมวิทยามุ่งศึกษาเพื่อกำหนดแบบแนวความคิดต่าง ๆ และหาหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งที่ปรากฏที่เป็นแบบเดียวกับของกระบวนการที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริง สังคมวิทยาแตกต่างกับประวัติศาสตร์ตรงที่ว่าประวัติศาสตร์มุ่งศึกษาเหตุการณ์เฉพาะ วิเคราะห์หาสาเหตุและอธิบายพฤติกรรมที่สำคัญของ

---

^๑ Thomas Ford Hault, Dictionary of Modern Sociology. (New York: A Littlefield Adams Co., 1972), pp. 307-308.

^๒ Pitirim A. Sorokin, Contemporary Sociological Theories. (New York: Harper & Row, 1964), p. 4.

บุคคล สถาบันและบุคลิกลักษณะบางอย่าง^๑

บุญลือ วันทายนต์ ได้สรุปสังคมวิทยาไว้ว่า

๑. เป็นวิทยาศาสตร์ทางสังคม อันเป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของสังคม ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติ
๒. จัดเป็นศาสตร์บริสุทธิ์ (Pure Science) ที่ว่าด้วยพฤติกรรมของสังคมโดยเฉพาะ
๓. เป็นการศึกษาอันเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ที่ว่าด้วยเรื่องสังคมด้านพฤติกรรมกลุ่มชน
๔. สัมพันธ์ภาพระหว่างมนุษย์และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เข้าไปเกี่ยวข้องและเป็นผลมาจากความสัมพันธ์อันนี้^๒

บุญสนอง บุญโยทยาน ได้อธิบายความหมายของสังคมวิทยา ซึ่งพอสรุปได้ว่าสังคมวิทยาเป็นแขนงหนึ่งของสังคมศาสตร์ เป้าหมายระยะยาวของวิชานี้อยู่ที่ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างขั้นมูลฐานของสังคม พลังสำคัญที่ส่งเสริมกลุ่มคนในการอยู่ร่วมกัน และที่ทำให้กลุ่มคนแตกแยกกัน นอกจากนั้นยังเกี่ยวกับสภาวะการที่เปลี่ยนแปลงชีวิตสังคมของคนด้วย เหตุนี้ สังคมวิทยาจึงมีลักษณะเหมือนวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์แขนงอื่น เพราะสังคมวิทยาก็เป็นการแสวงหาความรู้ทางปัญญาขั้นมูลฐานที่มีระเบียบแบบแผน เช่นเดียวกับวิทยาศาสตร์อื่น ๆ^๓

^๑Max Weber, Basic Concepts in Sociology. (New York: Charles Scibner's Sons, 1968), pp. 11-12.

^๒ บุญลือ วันทายนต์, สังคมวิทยา (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสังคมวิทยา มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๘), หน้า ๑๘.

^๓ บุญสนอง บุญโยทยาน, มนุษย์กับสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๕ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๘), หน้า ๑๘.

ความหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้พอสรุปได้ว่า สังคมวิทยาเป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคม ความสัมพันธ์เหล่านั้นไม่ว่าในรูปใด หรือเพื่อวัตถุประสงค์อันใด มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ในการดำรงอยู่ต่อไปของสังคม สังคมวิทยาเชื่อว่าความสัมพันธ์เหล่านั้นประกอบกันเป็นโครงสร้างของสังคม มีอิทธิพลอย่างมากเหนือพฤติกรรมของมนุษย์ จากความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อกันทำให้เขาได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ และพัฒนาบุคลิกภาพนิสัยใจคอ ความคิดเห็น และแบบของการดำเนินชีวิต ซึ่งส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับกรอบที่เขารับมา

ความเป็นมาของสังคมวิทยา

วิชาสังคมวิทยามีประวัติความเป็นมาเกี่ยวข้องกับความคิดทางสังคม (Social Thought) ซึ่งหมายถึง ความคิดของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ในทางสังคม อันเกี่ยวกับความก้าวหน้าของมนุษยชาติและวิธีการที่มนุษย์ใช้ในอันที่จะเอาชนะธรรมชาติ^๑ วิชาสังคมวิทยาจึงมีอดีตที่ยาวนาน แต่กลับมีประวัติอันสั้น คือนับตั้งแต่เริ่มของอารยธรรม มีเหตุผลพอจะกล่าวได้ว่า ข้อเขียนของพลาโต (The Republic of Plato) เป็นข้อเขียนที่ยิ่งใหญ่อันแรกเกี่ยวกับความรู้ทางสังคมวิทยา ในเรื่องประเพณีของสังคมตะวันตก ขณะเดียวกัน Analects ของขงจื้อก็เป็นความรู้ทางสังคมวิทยาของสังคมตะวันออก แม้แต่พระพุทธเจ้าก็ได้ให้ความรู้ทางคานสังคมวิทยามานานเช่นกัน เพราะพระองค์ได้ทรงรู้อย่างแท้จริงในสภาพของชีวิตมนุษย์ในทุกแง่ทุกมุม โดยอาศัยการค้นคว้าหาความเป็นจริงทางสังคม (Social Fact) ว่าอะไรดี อะไรชั่ว และให้ข้อคิดที่ถูกต้องที่ควร ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคมมนุษย์มีมานานแล้ว แต่สังคมวิทยาเพิ่งมาแยกออกเป็นวิชาหนึ่ง เมื่อราวร้อยกว่าปีมานี้เอง กล่าวคือ ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ มีวิทยาศาสตร์

^๑ ทิตยา สุวรรณะชญ, "พัฒนาการแนวคิด และทฤษฎีของสังคมวิทยา," หน้า ๘๑.

เกิดขึ้นใหม่สองแขนงได้แก่ จิตวิทยาซึ่งเป็นวิทยาศาสตร์ว่าด้วยพฤติกรรมของมนุษย์ และ สังคมวิทยา ซึ่งเป็นวิทยาศาสตร์ว่าด้วยสังคมมนุษย์^๑

ความเป็นมาของวิชานี้ได้เริ่มขึ้นในปลายศตวรรษที่ ๑๘ ซึ่งมีเหตุการณ์ที่สำคัญ และมีส่วนสัมพันธ์กับการเกิดของวิชาสังคมวิทยา คือ การปฏิวัติฝรั่งเศส โดยเฉพาะคำว่า สังคมวิทยา เกิดขึ้นตามแนวความคิดของรุสโซ เกี่ยวกับสัญญาประชาคม (Social Contract) ซึ่งอาจจะเรียงลำดับให้เห็นเป็นบุคคลมัยได้คือ

ออกัสต์ คอมเต้ (Auguste Comte) ซึ่งมีชีวิตอยู่ระหว่าง ค.ศ. ๑๗๘๘-๑๘๕๗ เป็นนักวิชาการชาวฝรั่งเศสคนแรกที่ได้เขียนตำราความรู้ทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องสังคม เขาเชื่อว่าวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่ระเบียบและมีเหตุผลแน่นอน เขาเห็นว่าควรจะศึกษาสังคมในรูปของวิทยาศาสตร์ของสังคม ประเด็นหลักของคอมเต้จึงอยู่ที่ ความเชื่อหรือศรัทธา และความรู้ของสมาชิกในสังคมจะเป็นแกนกลางของสังคม องค์การต่าง ๆ ของสังคม ระบบคุณธรรม การเมือง และศาสนา เหล่านี้ต่างก็ตั้งอยู่บนความเชื่อของสังคมนั้น ๆ^๒ คอมเต้ เป็นผู้ใช้คำว่า สังคมวิทยาเป็นคนแรก จึงมีการยกย่องให้คอมเต้ เป็นบิดาแห่ง สังคมวิทยา และคอมเต้ก็ได้ให้นิยามสังคมวิทยาว่าเป็น "ราชินีแห่งศาสตร์" (Queen of the Sciences) ทั้งนี้เพราะว่าสังคมวิทยาได้สอดแทรกอยู่ในแทบทุกส่วน เลี้ยวของชีวิตมนุษย์ และในสาขาวิชาการต่าง ๆ^๓

^๑ สุพัทธรา สุภาพ, สังคมวิทยา, หน้า ๑.

^๒ พิศยา สุวรรณะชฎ, "พัฒนาการแนวคิดและทฤษฎีของสังคมวิทยา," หน้า ๘๗.

^๓ บรรพต วีระสัย และสุชิน ตันติกุล, สังคมวิทยาการเมือง (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๗), หน้า ๑.

เฮอริเบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer) เป็นนักวิชาการชาวอังกฤษ ที่ได้เสนอแนวความคิดทำนองเดียวกับคอมเต เพียงแต่สเปนเซอร์มุ่งอยู่ที่ตัวบุคคลเป็นหน่วยสังคมที่สำคัญ คอมเตเป็นผู้บุกเบิกสังคมวิทยาในฝรั่งเศส สเปนเซอร์ก็เป็นผู้บุกเบิกสังคมวิทยาในประเทศอังกฤษ^๑

ในตอนต้นศตวรรษที่ ๒๐ สังคมวิทยาเริ่มไปแพร่หลายในอเมริกา โดยมี เลสเตอร์ แฟรงก์ วอร์ด (Lester Frank Ward) เป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งนักสังคมวิทยาในอเมริกา และถือว่าสาขาวิชาหลักของวิทยาศาสตร์มีอยู่ ๖ สาขา คือ คาราศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา จิตวิทยา และสังคมวิทยา ตามความคิดของวอร์ด สังคมวิทยาจะทำหน้าที่ศึกษาปรากฏการณ์สังคมและกฎของสังคมเพื่ออธิบายกระบวนการของการเกิดปรากฏการณ์ทางสังคม^๒

อีมิล เคิร์ก โฮม (Emile Durkheim, ค.ศ. ๑๘๕๘-๑๙๑๗) ชาวฝรั่งเศสที่ เป็นผู้ริเริ่มใช้วิชาสังคมวิทยา จึงได้ชื่อว่าเป็นผู้ให้กำเนิดวิชานี้และเป็นผู้เริ่มในการนำวิชาสังคมวิทยามาปฏิบัติในสภาพของความเป็นจริง^๓

ชาร์ล ฮอร์ตตัน คูลีย์ (Charles Horton Cooley) ค.ศ. ๑๘๖๔-๑๙๒๙) เป็นผู้ริเริ่มสาขาจิตวิทยาสังคม ได้จับประเด็นของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกลุ่ม ริเริ่มความคิดเกี่ยวกับอัตตทางสังคม (Social Self) และกลุ่มสังคมปฐมภูมิ (Primary group)^๔

^๑ ทิตยา สุวรรณะขง, "พัฒนาการแนวคิดและทฤษฎีของสังคมวิทยา," หน้า ๘๘.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๒.

^๓ สุพัศรา สุภาพ, สังคมวิทยา, หน้า ๒.

^๔ ทิตยา สุวรรณะขง, "พัฒนาการแนวความคิด...", หน้า ๑๐๑.

แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber, ค.ศ. ๑๘๖๔-๑๙๒๐) นักวิชาการชาวเยอรมัน ได้ให้กำเนิดทฤษฎีพื้นฐานและทฤษฎีซึ่งถือได้ว่าเป็นหลักฐานของวิชาสังคมวิทยาสมัยใหม่ เป็นผู้ที่มีการจินตนาการอย่างลึกซึ้งและกว้างไกลเกี่ยวกับวิชาการด้านนี้^๑

สังคมวิทยาปัจจุบัน

สังคมวิทยาในสมัยปัจจุบันเริ่มตั้งแต่มิเดิลแอสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นช่วงที่สหรัฐอเมริกากำลังเจริญก้าวหน้าในทางวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ เพราะมีนักวิทยาศาสตร์จากประเทศต่าง ๆ หลบหนีการปกครองและสงครามโลกครั้งที่ ๒ ไปอยู่ในสหรัฐอเมริกา บทบาทของสังคมวิทยาในฐานะวิทยาศาสตร์นั้นมีมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard) และมหาวิทยาลัยชิคาโก (Chicago) เป็นผู้นำที่ทำให้สังคมวิทยาได้รับการยอมรับและพัฒนา มีนักสังคมวิทยาที่สำคัญ เช่น ทาลคอต พาร์สันส์ (Talcott Parsons) เป็นผู้ที่สามารถทำให้สังคมวิทยาเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการว่า สังคมวิทยาเป็นวิทยาศาสตร์ที่มีความสำคัญ เช่นเดียวกับเศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์^๒ ขณะเดียวกัน โรเบิร์ต อี. พาร์ค (Robert E. Park) เออร์เนสต์ คับเบิลยู. เบอร์กส์ (Ernest W. Burgess) ก็ได้ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยพิจารณาเกี่ยวกับความสำคัญของสภาพแวดล้อมของมนุษย์ที่เรียกว่า นิเวศวิทยา ซึ่งนำไปสู่สังคมวิทยานครอันเป็นแขนงย่อยของวิชาสังคมวิทยา^๓

ปัจจุบันสังคมวิทยาได้ขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวาง และในขณะเดียวกันก็ได้มีการพัฒนาการทางด้านวิธีการศึกษา ทั้งในด้านทฤษฎีนำเอาสถิติเข้ามาใช้ในการศึกษามากขึ้น วิชาสังคมวิทยาในปัจจุบันจึงเป็นศาสตร์ที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ เป็นศาสตร์

^๑ สุพัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา, หน้า ๒.

^๒ พิศยา สุวรรณะชญ, "พัฒนาการแนวคิดและทฤษฎีของสังคมวิทยา," หน้า ๑๐๘.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๗.

ระดับโลกที่เมื่อเปรียบเทียบกับสาขาวิชาอื่นในฐานะที่เป็นศาสตร์ที่เพิ่งเกิดใหม่ เนื่องจากทั่วโลกยอมรับว่าการแก้ปัญหาสังคมอันซับซ้อนทั้งระดับประเทศและระดับโลกที่เกิดขึ้นในสังคมจะต้องแก้ไขด้วยระเบียบวิธีทางการศึกษาวิจัยที่ถูกต้องที่สาขาวิชาสังคมวิทยากำหนดศึกษาอยู่ และการวิจัยทางสังคมวิทยาเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิรูปสังคม การเมืองและสังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่อย่างมากมาย ประเทศสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นเป็นแบบอย่างในเรื่องนี้ที่นำเอาสาขาวิชาสังคมวิทยาไปประยุกต์ใช้อย่างโดดเด่นและมีประสิทธิภาพ สาขาวิชาอื่น ๆ ก็ยอมรับเนื้อหาของวิชาสังคมวิทยาและวิธีการวิจัยของสังคมวิทยาว่าสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสาขาของตนได้^๑

คำว่าสังคมวิทยา (Sociology) มาจากศัพท์ ๒ คำด้วยกันคือ Socius ซึ่งเป็นภาษาละติน มีความหมายว่า เพื่อนหรือผู้คบหา และคำว่า Logos ซึ่งเป็นภาษากรีก มีความหมายว่าคำพูดหรือถ้อยคำ ศาสตร์แขนงนี้จึงเป็นการรวมคำที่ไม่ถูกต้อง เพราะมาจากสองภาษา ต่อมาในศตวรรษที่ ๑๙ นักปราชญ์ชาวอังกฤษชื่อ จอห์น สจวร์ต มิล (John Stuart Mill) เสนอให้ใช้คำว่า Ethnology เพราะเป็นคำกรีกแท้ ๆ แต่ก็ไม่ได้ได้รับความนิยม สืบมาจนปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เฮร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสังคม และใช้คำว่า Sociology เป็นหัวข้อในผลงานของเขา คำว่า Sociology จึงเป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลายและยอมรับโดยทั่วไป^๒

^๑ บุญเต็ม ไพเราะ, "แนะนำให้ท่านรู้จักกับวิชาสังคมวิทยา," วารสารคณะสังคมศาสตร์ ๑ (เมษายน - พฤษภาคม ๒๕๒๒): ๖๕.

^๒ อานนท์ อาภาภิรม, สังคมวิทยา, หน้า ๕.

ลักษณะของสังคมวิทยา

วิชาสังคมวิทยามีลักษณะสำคัญพอสรุปได้คือ

๑. เป็นศาสตร์ที่ว้าควยสังคม (Social Science) ไม่ใช่ศาสตร์ธรรมชาติ (Natural Science)

๒. เป็นศาสตร์ที่บอกลักษณะว่านั่นคืออะไร ไม่ใช่บอกว่ามันควรจะเป็นอย่างไร

๓. เป็นวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ (Pure Science) ไม่ใช่วิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Science) มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องของสังคมมนุษย์

๔. เป็นนามธรรม ไม่ใช่รูปธรรม ไม่มีตัวตน ศึกษาสังคมในรูปแบบที่เป็นนามธรรม เช่น สถาบัน ค่านิยม หรือคึกสงคราม ในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม

๕. เป็นวิทยาศาสตร์ทั่วไป (Generalizing Science) ที่มุ่งศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมโดยทั่ว ๆ ไป ไม่เฉพาะเจาะจง

๖. เป็นวิชาที่มีเหตุผล ที่อาศัยการพิสูจน์ทดลอง

๗. เป็นวิชาสังคมศาสตร์ทั่วไป (General Social Sciences) ที่มีขอบเขตกว้างขวาง มุ่งจะศึกษาวิจารณ์ปัจจัยทางสังคมในแง่กิจกรรม และพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์

บรรพต วีระชัย ได้สรุปลักษณะของเนื้อหาวิชาสังคมวิทยา ในลักษณะว่า นักปราชญ์ทั้ง ๔ ท่าน คือ ออกัสต์ คอมเต (Auguste Comte) เฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer) อีมิล เคิร์กโฮล์ม (Emile Durkheim) และแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) มีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาสังคมวิทยาว่ามีลักษณะคือ

๑. สังคมวิทยาศึกษาสถาบันต่าง ๆ ตั้งแต่ครอบครัวจนถึงรัฐ

๒. สังคมวิทยา ให้ความสนใจในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันต่าง ๆ

๓. สังคมวิทยา ศึกษาสังคมทั้งสังคม ในฐานะที่เป็นหน่วยแห่งการวิเคราะห์

๔. สังคมวิทยา ให้ความสนใจเรื่อง "การกระทำทางสังคม" หรือ "ความสัมพันธ์ทางสังคม" ไม่ว่าจะอยู่ในอาณาบริเวณของสถาบันใด

เพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น จึงเสนอความคิดของ เกษม อุทยานิน ที่ได้เสนอว่าวิชาสังคมวิทยา พิจารณาพฤติกรรมของมนุษย์และสังคมใน ๓ ลักษณะ คือ

๑. พิจารณาการปฏิบัติของสังคม และวัฒนธรรมต่าง ๆ ตลอดจนธรรมเนียม จากอดีตมาจนถึงปัจจุบันว่า มีวิวัฒนาการ และความผันแปรมาประการใดบ้าง โดยพุ่งเล็ง ในเรื่องภูมิประเทศ เหตุการณ์แวดล้อม และยุคสมัยนั้น ๆ ประกอบกัน โดยเน้นสังเกตการณ์ จากสังคมมนุษย์โดยส่วนรวม

๒. พิจารณาถึงหมู่คณะตลอดจนหน่วยต่าง ๆ ของมนุษย์ ที่รวมกันเป็นหมู่เป็นพวก ว่ามีพฤติกรรมความเป็นอยู่อย่างไร และมีข้อแตกต่างจากชุมชนหรือหน่วยอื่น ๆ อย่างไร ตลอดจนพิจารณาถึงสาเหตุและความเป็นจริงอันเป็นที่มาของความแตกต่างกันนั้น

๓. พิจารณาจากเรื่องราวของคนตั้งแต่เกิดจนถึงตายในการที่เขาสนองต่อชุมชนที่เขาสังกัดอยู่และต่อโลกอย่างไร^๒

ขอบเขตของสังคมวิทยา

สังคมวิทยามีขอบเขตกว้างขวาง การศึกษาจึงแตกแขนงออกเป็นหลายสาขา ที่สำคัญได้แก่

๑. ทฤษฎีสังคม (Sociological Theory) ศึกษาถึงหลักเกณฑ์ แนวความคิด

---

^๑ บรรพต วีระชัย, สังคมวิทยา - มานุษยวิทยา (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๖๔), หน้า ๖ - ๗.

^๒ เกษม อุทยานิน, สังคมวิทยา, หน้า ๓.

และทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับสังคม เช่นทฤษฎี Social Mobility

๒. ประวัติศาสตร์สังคม (Historical Sociological) ศึกษาเกี่ยวกับสังคมต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์จนถึงปัจจุบัน เพื่อหาจุดเริ่มต้นและอธิบายความเป็นมาของวิถีชีวิตสังคมในปัจจุบัน

๓. สังคมวิทยาชนบทและสังคมวิทยาเมือง (Rural Sociology and Urban Sociology) ศึกษาเน้นหนักถึงการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในชุมชนที่เป็นชนบทและในเมืองโดยเฉพาะ

๔. สังคมวิทยาทางศาสนา (Sociological of Religion) ได้แก่การศึกษาเรื่องราวของศาสนาต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นสถาบันทางสังคม เพื่อให้ทราบถึงกำเนิดวิวัฒนาการและพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาสนา

๕. สังคมวิทยาทางการเมือง (Political Sociology) ศึกษาถึงพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ ัทธิการเมืองรูปต่าง ๆ ตลอดจนกำเนิดวิวัฒนาการและหน้าที่ของรัฐและรัฐบาล

๖. สังคมวิทยาทางกฎหมาย (Sociology of Law) ศึกษาถึงการควบคุมสังคมอย่างเป็นทางการ ในอันที่จะควบคุมความประพฤติของบุคคลโดยอาศัยกฎหมาย ระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ซึ่งสังคมกำหนดขึ้น

๗. สังคมจิตวิทยา (Social Psychology) ศึกษาถึงมูลเหตุ จูงใจและพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์อันเป็นผลสะท้อนหรืออิทธิพลของสังคมตลอดจนถึงการศึกษาลักษณะต่าง ๆ ของกลุ่มชน ขบวนการสังคม การจูงใจ การโฆษณาชวนเชื่อ

อุทัย หิรัญโก, สังคมวิทยาประยุกต์ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเคียนส์โตร์, ๒๕๑๘), หน้า ๓ - ๘.

เนื่องจากวิชาสังคมวิทยามีขอบเขตที่กว้างขวาง นักวิชาการหลายท่านจึงแบ่งสาขาไม่เหมือน จากหนังสือ *Sociology Today: Problems and Prospects* ของเมอร์ตัน (Merton) ได้แบ่งสังคมวิทยาออกเป็นแขนงต่าง ๆ คือ

๑. สังคมวิทยาการเมือง
๒. สังคมวิทยานิติศาสตร์
๓. สังคมวิทยาการศึกษา
๔. สังคมวิทยาศาสนา
๕. สังคมวิทยากรอบครัว
๖. สังคมวิทยาศิลปะ
๗. สังคมวิทยาวิทยาศาสตร์
๘. สังคมวิทยาการแพทย์

ในการแบ่งสาขาวิชาแบบของ เมอร์ตัน (Merton) ไม่ใคร่นิยมใช้กันนัก เพราะจากการศึกษาต่อมา มีผู้สนใจศึกษาวิชานี้มากขึ้น ทฤษฎีและแนวความคิดต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นมากมาย แซมมวล โคนิง (Samuel Koenig) ได้แบ่งวิชาสังคมวิทยาออกเป็นสาขาย่อยไว้ในหนังสือ *Sociology - An Introduction to the Science of Society* ดังนี้

๑. ทฤษฎีทางสังคมวิทยา
๒. กรอบครัว
๓. ชุมชน
๔. สังคมวิทยาศาสนา
๕. สังคมวิทยาทางการปกครอง

---

^๑ Robert K. Merton, *Sociology Today: Problems and Prospects*. (New York: Basic Book, 1963), pp. 26-30.

๖. โรคจิตสังคม
๗. อาชญาวิทยา
๘. สังคมวิทยาทางประวัติศาสตร์
๙. มนุษย์ในเวทีวิทยา
๑๐. สังคมวิทยาชนบทและสังคมวิทยาเมืองหลวง
๑๑. สังคมวิทยาทางการศึกษา
๑๒. สังคมวิทยาทางกฎหมาย
๑๓. สังคมพิธีการ
๑๔. ความสัมพันธ์ของกลุ่มต่าง ๆ^๑

นอกจากนี้ยังมีการแบ่งสาขาของสังคมวิทยาที่แตกต่างออกไปอีกมาก เช่น มีการแบ่งสังคมวิทยาออกเป็น

๑. สังคมวิทยาครอบครัว (Family Sociology)
๒. สังคมวิทยาอุตสาหกรรม (Industrial Sociology)
๓. อาชญาวิทยา (Criminology)
๔. สังคมวิทยาการศึกษา (Educational Sociology)
๕. ความสัมพันธ์ของเชื้อชาติ (Race Relations)
๖. สังคมจิตวิทยา (Social Psychology)
๗. สังคมวิทยาชนบท (Rural Sociology)
๘. สังคมวิทยาเมือง (Urban Sociology)
๙. สังคมวิทยาการเมือง (Political Sociology)
๑๐. สังคมวิทยาศาสนา (Sociological of Religion)

---

^๑ Samuel Koenig, Sociology: An Introduction to the Science of Society. (New York: Barnes & Noble, 1966), p. 4.

๑๑. สังคมวิทยาทางกฎหมาย (Sociology of Law)^๑ความสัมพันธ์ระหว่างสังคมวิทยากับวิชาการแขนงอื่น ๆ

ความสัมพันธ์ระหว่างสังคมวิทยากับวิชาการแขนงอื่น ๆ พอสรุปได้ดังนี้

๑. สังคมวิทยากับมานุษยวิทยา นักมานุษยวิทยาเคยศึกษาสังคมดั้งเดิม แต่ในปัจจุบันได้หันมาศึกษาสังคมสมัยใหม่ ซึ่งนักสังคมวิทยาได้ศึกษาอยู่แล้วอย่างกว้างขวาง โดยมานุษยวิทยาจะศึกษาชุมชนในชุมชนหนึ่งอย่างกว้างขวาง (Total Community) อย่างละเอียดทุกแง่มุม และไม่ให้ความสนใจในด้านประวัติศาสตร์ของชุมชนนั้น ซึ่งนักสังคมวิทยาไม่ยอมรับ แต่วิชาทั้งสองก็ร่วมมือกันได้ เพราะทั้งสองวิชาก็ศึกษาเรื่องของมนุษย์ในสังคมเช่นกัน ความร่วมมือระหว่างสังคมวิทยากับมานุษยวิทยาปรากฏในมหาวิทยาลัยทางตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาจะเปิดสอนในแผนกวิชาเดียวกัน

๒. สังคมวิทยากับจิตวิทยา จิตวิทยาที่เกี่ยวกับจิตใจหรือระบบจิตใจ (Mental System) ของปัจเจกชน (Individual Person) สังคมวิทยาศึกษาปัจเจกชนในด้านที่เขามีส่วนสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ของเขาในสังคม นักจิตวิทยาจะเข้าใจพฤติกรรมของปัจเจกชนได้ ต้องศึกษาสิ่งแวดล้อมของสังคมของเขา ขณะเดียวกันพฤติกรรมของมนุษย์ที่สังคมวิทยาศนใจก็สัมพันธ์อย่างมากกับจิตใจของมนุษย์

๓. สังคมวิทยากับเศรษฐศาสตร์ สังคมมนุษย์มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับการพัฒนาเศรษฐกิจ นักเศรษฐศาสตร์จะวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจต้องคำนึงถึงปัจจัยทางสังคมที่จะเป็นข้อสนับสนุนหรือขัดขวาง

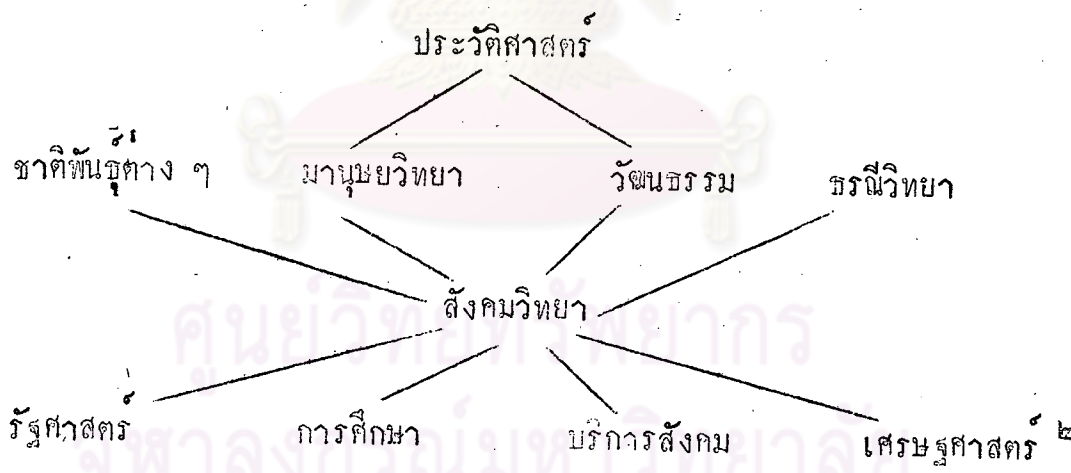
^๑ ธีรศักดิ์ เสงี่ยมประชา, สังคมวิทยาชนบทและเมือง (กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานคร การพิมพ์, ๒๕๒๓), หน้า ๒.

๔. สังคมวิทยากับรัฐศาสตร์ วิชารัฐศาสตร์ปัจจุบันให้ความสนใจศึกษาสถาบัน การเมืองที่สัมพันธ์กับสถาบันสังคมอื่น ๆ มาก เช่น สถาบันศาสนา สถาบันครอบครัว สถาบัน เศรษฐกิจ เพื่อจะไ้รู้จักสังคมดีขึ้น แล้วจึงวางแผนการปกครองต่อไป

๕. สังคมวิทยากับประวัติศาสตร์ นักสังคมวิทยาใช้วัตถุดิบที่นักประวัติศาสตร์ ทามาได้มาศึกษา และสร้างเป็นทฤษฎีขึ้นมาเพื่ออธิบายขณะเดียวกันประวัติศาสตร์ก็มุ่งศึกษา สังคมมนุษย์ หากความจริงของมนุษย์มาอธิบายเช่นกัน

๖. สังคมวิทยากับปรัชญา ปรัชญาสังคม เป็นที่มาของสังคมวิทยา สังคมวิทยา จึงถือกำเนิดขึ้นมาในลักษณะที่เป็นปรัชญา ปรัชญาจะทำหน้าที่สะท้อนคำติชม และการยอมรับ หรือปฏิเสธของสังคมที่มีต่องานทางสังคมวิทยา^๑

เนื่องจากวิชาสังคมวิทยามีขอบเขตกว้างขวาง ดังที่กล่าวมาแล้ว วิชาสังคมวิทยา จึงมีความสัมพันธ์กับวิชาสาขาอื่น ๆ แยกแยกออกไปอีกมาก ดังรูปภาพที่แสดงข้างล่างนี้

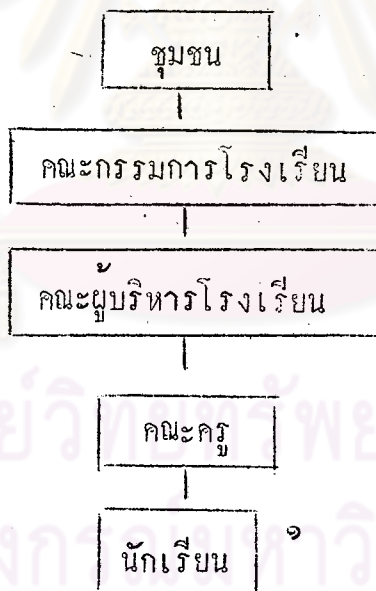

^๑ บุญสนอง บุญโยทยาน, มนุษย์กับสังคม, หน้า ๒๒ - ๓๓.

^๒ สนิทศักดิ์ สนิทศักดิ์, "บทบาทของวิชาสังคมวิทยาการศึกษา," มิตรครู

๓ (กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓) : ๔๔.

จากโครงสร้างนี้ จะเห็นได้ว่าวิชาสังคมวิทยามีความสัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ มากมาย เพราะสังคมวิทยาต้องศึกษาหาความจริงจากวิชาสาขาอื่น ๆ ขณะเดียวกันสังคมวิทยาก็สัมพันธ์กับการศึกษาคွย โดยนักสังคมวิทยาได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มสถาบันการศึกษาว่าเป็นขบวนการทางสังคม ซึ่งสมาชิกได้เตรียมการเพื่อความสำเร็จในการรวมกิจกรรมกัน และบทบาทของสังคมวิทยายังช่วยการศึกษาในชุมชน คือคนที่ครูจะเข้าไปสอนหรือประกอบกิจกรรมร่วมกับประชาชนในชุมชน จะต้องมีการศึกษาสภาพทั่วไปหรือการสำรวจเบื้องต้น เพื่อทราบถึงความต้องการที่แท้จริง ทรัพยากรธรรมชาติ ชนกลุ่มน้อย การแบ่งชั้นทางสังคม โครงสร้างที่อยู่อาศัย เป็นต้น และถ้าการศึกษากระจายถึงประชาชนอย่างแท้จริง บทบาทของสังคมวิทยาในโรงเรียนจะออกมาในรูปแบบนี้...

^๑ สนิทศักดิ์ สนิทศักดิ์, "บทบาทของวิชาสังคมวิทยาการศึกษา," หน้า ๔๕.

นอกจากนั้นความสัมพันธ์ทางการศึกษากับทางสังคม (การวิจัยวิเคราะห์ทางสังคมวิทยา) ยังพิจารณาได้อีกคือ

๑. การศึกษา - สถาบัน การศึกษาเป็นสถาบันสังคมสถาบันหนึ่ง และมีความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ เมื่อสภาพทางวัฒนธรรมและระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป สถาบันทางการศึกษาก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามให้สอดคล้องกับงานชิ้นที่สำคัญที่ยึดหลักการศึกษา - สถาบันสังคม คืองานการศึกษานอกระบบของการศึกษาผู้ใหญ่

๒. การศึกษากับวัฒนธรรม หน้าที่สำคัญของการศึกษาคือการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งการศึกษาและวัฒนธรรมจะต้องไปด้วยกัน ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหยุดนิ่งไม่ได้ ที่เห็นได้ชัดถึงความสัมพันธ์อันนี้คือ ในสังคมที่มีวัฒนธรรมต่างกัน บทบาทและหน้าที่ของระบบการศึกษาก็จะต่างกันไปด้วย

๓. การซัดเกล้าทางสังคม (Socialization) ในทางสังคมวิทยาเป็นที่ยอมรับกันว่าการศึกษาคือกระบวนการซัดเกล้าเด็กที่สำคัญที่สุด ขณะเดียวกันสถาบันต่าง ๆ ของไทยก็ช่วยได้มากในเรื่องนี้ โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว

๔. การศึกษาความสัมพันธ์พื้นฐานของกลุ่ม (Primary Relations) เพื่อใ้หม่นุษย์ปรับตัวเองได้

๕. การศึกษากับการแบ่งช่วงชั้น (Stratification) สังคมวิทยาเน้นความเท่าเทียมในเรื่องโอกาสทางการศึกษา พิจารณาปัญหาและบทบาทตลอดจนทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษาและสังคม

๖. การศึกษา - พฤติกรรมรวม (Collective Behaviour) ในระบบการศึกษามีการเกิดพฤติกรรมรวมกันมาก เพราะว่าครูหรือนักเรียนมาอยู่รวมกันมาก ๆ ขอมมีความคิดที่สอดคล้องและรวมตัวจนเกิดพลังไ้คงาย

๗. การศึกษา - ประชากร - นิเวศน์วิทยา ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดคือจำนวนนักเรียน แนวโน้มประชากร ที่จะประมาณการว่าจะเพิ่มหรือลดโรงเรียน รวมทั้ง

สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ

เนื่องจากงานวิจัยทางด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคม-
วิทยาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในวิทยาลัยครู ยังไม่มีใครเคยทำมาก่อน
แต่มีงานวิจัยที่พอจะสอดคล้องกับการเรียนการสอนวิชาสังคมวิทยา ดังนี้คือ

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ สมประสงค์ นวมบุญลือ ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการเรียน
และการสอนสังคมศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง" โดยต้องการสำรวจปัญหา
ในการสอนวิชาสังคมศึกษาในสถาบันฝึกหัดครูระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ด้าน
ตัวอาจารย์ วิธีสอน อุปกรณ์การสอน กิจกรรมประกอบการเรียนการสอน กิจกรรมเสริม
หลักสูตร การวัดผลการสอน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างปริมาณและชนิดของปัญหาระหว่าง
สถาบันในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม ๒ ชนิด คือ ชนิดแรกส่งให้
อาจารย์สังคมศึกษาที่สอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ๒๕๐ คน ของวิทยาลัย
ครู ๒๕ แห่ง ชนิดที่ ๒ ส่งให้นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน ๕๐๐
คน จากวิทยาลัยครู ๒๕ แห่ง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ผลของการวิจัยปรากฏว่า อาจารย์
นี้ชั่วโมงสอนปานกลางและสอนวิชานี้ด้วยใจรัก เพราะได้ฝึกฝนมาทางนี้โดยตรง รายได้พอ
เพียง อาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าหลักสูตรและเวลาเรียนไม่สมดุลกัน มีเนื้อหาวิชา
มากเกินไปจะจัดกิจกรรมให้เหมาะสมได้ อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบบรรยายแต่ยึดหลัก
ประชาธิปไตย อาจารย์และนักศึกษาเห็นพ้องกันว่าอุปกรณ์การสอนมีประโยชน์มาก ทำให้นัก
ศึกษาเข้าใจบทเรียนดีขึ้น แต่อุปกรณ์น้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการ ด้านกิจกรรมประ
กอบการเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร อาจารย์และนักศึกษาร่วมกันจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง

๑. สุรางค์ หิรัญบุรณะ, "สังคมวิทยาการศึกษา," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ
๑๒ (เมษายน - พฤษภาคม ๒๕๒๑): ๓๗ - ๔๗.

และมีการประเมินผลโดยให้นักศึกษาทำรายงานส่ง อาจารย์ส่วนใหญ่แสดงความเห็นและ
เข้าใจว่าการวัดผลเป็นสิ่งที่นำมาสู่การปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น การวัดผลมักใช้ข้อสอบแบบ
อัตนัย และปรนัยปนกัน และการให้ทำรายงานส่ง อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการให้มีการอบรม
ครู ให้มีการนิเทศความเนื้อหา ความรู้และวิธีสอน และเห็นว่าควรจะได้รับ การส่งเสริมให้
อาจารย์ได้รับความรู้เพิ่มเติมทั้งภายในและภายนอกประเทศ และเห็นควรมีให้มีการปรับปรุง
หลักสูตร

ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ มลิวภา ตันวุฒินันท์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเตรียมครูสังค
ศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์" วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อจะ
ศึกษาความเหมาะสม ปัญหา ข้อบกพร่อง ของเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในโปรแกรมการเตรียม
ครูสังคศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปให้
บัณฑิตศึกษาศาสตร์หลักสูตรนักศึกษาภาคปรกติ จำนวน ๓๕ คน หลักสูตรนักศึกษาภายนอก
จำนวน ๑๔๓ คน อาจารย์ใหญ่ตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่บัณฑิตศึกษาศาสตร์ปฏิบัติงานอยู่จำนวน
๒๕ คน ซึ่งสำเร็จการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๑๔ - ๒๕๑๗ ผลการวิจัยปรากฏว่า บัณฑิต
หลักสูตรภาคปรกติมีความคิดเห็นว่า วิชาเอกและโทสาขาสังควิทยาที่มีประโยชน์มากต่อการ
สอนสังคศึกษา คือ สังควิทยา การประกันสังค สังคไทย การวางแผนครอบครัว และวิชา
ที่มีประโยชน์ปานกลางคือ ปัญหาสังค และบัณฑิตหลักสูตรภายนอก มีความเห็นว่าวิชาสังค
วิทยามีประโยชน์มากต่อการสอนวิชาสังคศึกษา และเห็นว่าวิชาที่ควรเพิ่มในหลักสูตร คือ

สมประสงค์ นวมบุญดี, "ปัญหาการเรียนและการสอนสังคศึกษาระดับประกาศ
นียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัชฌมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖)

สังคมวิทยาชนบท เพราะเป็นวิชาที่น่าสนใจ และมีประโยชน์ต่อวิชาชีพ^๑

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ รุจี เกิดแก้ว ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเตรียมครูสังคมศึกษาของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร" วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาโปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์สังคมศึกษาและนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับโปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษา และความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของครูสังคมศึกษาเพื่อเป็นแนวคิดในการปรับปรุงโปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์สังคมศึกษาจำนวน ๓๐ คน และนักศึกษาฝึกสอนวิชาเอกสังคมศึกษาจำนวน ๕๐ คน ผลการวิจัยปรากฏว่าในวิชาสังคม ๑๖ คือสังคมวิทยา ๑ อาจารย์สังคมศึกษาและนักศึกษาเห็นว่ามีประโยชน์มากต่อการเตรียมครูสังคมศึกษา และในค่านเนื้อเรื่องของสังคมวิทยา ๑ อาจารย์และนักศึกษาล้วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมดีแล้ว คือ ความหมายและลักษณะทั่วไปของปัญหาสังคม อาจารย์และนักศึกษาล้วนใหญ่เห็นว่าเนื้อเรื่องที่ดีควรเพิ่มขึ้นคือ ความหมายและความสำคัญของการพัฒนาชุมชน ลักษณะทั่วไปของชนบทไทย วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาชุมชน ส่วนเนื้อเรื่องที่อาจารย์เห็นว่าเหมาะสมดีแล้ว แต่นักศึกษาเห็นว่าควรเพิ่มขึ้นคือ การแก้ปัญหาสังคมด้วยวิธีการสังคมสงเคราะห์ และเนื้อเรื่องที่อาจารย์เห็นว่าควรเพิ่มขึ้นแต่นักศึกษาเห็นว่าเหมาะสมดีแล้วคือ หลักของการพัฒนาชุมชนและพัฒนาชุมชนแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในต่างประเทศ อาจารย์และนักศึกษาล้วนใหญ่เห็นว่าเนื้อเรื่องสังคมวิทยา ๑ ควรเพิ่มขึ้น^๒

^๑ มลวิภา คันวุฒินันท์, "การเตรียมครูสังคมศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านการศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗), หน้า ๑๐๑ - ๑๐๘.

^๒ รุจี เกิดแก้ว, "การเตรียมครูสังคมศึกษาของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านการศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘), หน้า ๘๕ - ๘๗.

ในปีเดียวกันนี้ ทิพวัน เวศกาวิ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์หนังสือ
 อานประกอบวิชาสังคมวิทยา (สังคม ๑๖) ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง"
 วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ ศึกษาคุณภาพของหนังสืออานประกอบวิชาสังคมวิทยา (สังคม
 ๑๖) ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง จำนวน ๓๐ เล่ม ที่ได้จากการสำรวจ
 หนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุด และห้องสมุดที่ผู้เขียนเป็นผู้มีชื่อเสียง และมีเนื้อหาวิชาสอดคล้อง
 กับหลักสูตรวิชาสังคมวิทยา (สังคม ๑๖) โดยสอบถามจากอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคม ๑๖ ใน
 ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง ของวิทยาลัยครู ๗ แห่งในพระนคร - ธนบุรี
 จำนวน ๒๑ คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หนังสืออานประกอบวิชาสังคมวิทยา (สังคม ๑๖)
 ทั้ง ๓๐ เล่ม มีหนังสือดีที่มีคุณภาพดีมากจำนวน ๑๒ เล่ม อยู่ในเกณฑ์ดี ๒๐ เล่ม ในเกณฑ์
 ปานกลาง ๒๔ เล่ม และต่ำกว่าระดับมาตรฐานเพียงเล่มเดียว^๑

ทัศนี เรื่องธรรม ก็ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการสอน
 วิชาสังคมศึกษาของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ" ในปีเดียวกัน มีความมุ่งหมายเพื่อ
 ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ เกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษา
 ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาค้นหา หลักสูตร วิธีสอน อุปกรณ์ประกอบการสอน
 กิจกรรมประกอบการสอน การวัดผลและความต้องการความช่วยเหลือในการสอนวิชาสังคม
 ศึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อถามอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคม
 ศึกษาในวิทยาลัยครูภาคเหนือ ๕ แห่ง จำนวน ๗๔ คน ผลการวิจัยพอสรุปได้ว่า อาจารย์
 สังคมศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นปริญญาตรี และสอนสังคมศึกษาเพราะในรักหรือเนื่องจาก
 ได้รับการฝึกฝนทางนี้โดยตรง วิทยาลัยส่วนใหญ่มีการเตรียมโปรแกรมสังคมศึกษาลงหน้า
 โดยหัวหน้าหมวดวิชาการร่วมกับอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ส่วนใหญ่เตรียมการสอนอย่างดีโดย: ยึด

^๑ ทิพวัน เวศกาวิ, "การวิเคราะห์หนังสืออานประกอบวิชาสังคมวิทยา (สังคม ๑๖)
 ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชา
 มัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘)

หลักสูตรเป็นสำคัญ วิธีสอนที่อาจารย์สังคมศึกษาใช้อยู่เสมอคือ การบรรยายและการบรรยายแล้วเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม ส่วนวิธีสอนที่อาจารย์สังคมศึกษาใช้น้อยมากหรือไม่เคยใช้เลยได้แก่ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย การสอนโดยใช้นักศึกษาแสดงบทบาท การสร้างสถานการณ์จำลอง การพานักศึกษาไปศึกษานอกสถานที่

ปัญหาที่อาจารย์สังคมศึกษาประสบ ได้แก่ การจัดเวลาไม่เหมาะสมกับเนื้อหาในหลักสูตร เนื้อหาบางเรื่องไม่มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน ผู้บริหารและนักศึกษาก็ให้ความสำคัญแก่วิชานี้น้อยกว่าวิชาอื่น ไม่มีข้อทดสอบมาตรฐาน นักศึกษาขาดทักษะในการคิดวิพากษ์วิจารณ์และวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ขาดความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายและความประพฤติไม่เหมาะสม อุปสรรคที่สำคัญต่อการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษา คือ ครูอาจารย์ในหมวด ขาดการประสานงานที่ดี อาจารย์สังคมศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้มีการปรับปรุงหลักสูตรและประมวลการสอน โดยเฉพาะในวิชาหน้าที่พลเมืองและวิชาศีลธรรม และต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอบรมและการนิเทศการศึกษาในด้านเนื้อหาวิชา และวิธีสอนสังคมศึกษาอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

~~สำหรับการวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ มีดังนี้~~

~~ในปี ค.ศ. ๑๙๖๖ ฟิลลิป เกรก สเคชตี้ (Phillip Graig Schechty)
 แห่งมหาวิทยาลัยโอไฮโอสเตท ได้ทำการวิจัยเรื่อง " High School Social Studies
 In a Mass Society " จุดประสงค์เพื่อให้ความหมายและแสดงแนวความคิด~~

๑. ทัศนีย์ เรื่องธรรม, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาด้านศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘)

เกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาศูนย์ใหม่ที่มีผลต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยม โดยพยายาม
 ค้นหาหลักฐานต่าง ๆ มาสนับสนุนความคิดประการนี้ เพื่อสรุปให้เห็นว่าแนวความคิดใหม่ ๆ
 ที่นำมาสอนในวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนนั้น ตั้งอยู่บนรากฐานทางค่านิยมวิทยา สิ่งที่ต้อง
 การเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็นสองส่วนสำคัญ ๒ ประการคือ

๑. เป็นการหาวิธีการที่จะส่งเสริมการนำแบบอย่างจากสภาพของสังคมและบุคคล
 ซึ่งมีผลสะท้อนต่อการศึกษาค้นคว้าค่านิยมวิทยาได้ทำการศึกษาค้นคว้ามาใช้ในการสอนวิชา
 สังคมศึกษา

๒. เพื่อพัฒนาและให้ความหมายในการเอาแบบอย่างดังกล่าวมาเป็นแนวทางใน
 การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนตลอดจนการเตรียมตัวของครู
 แนวทางในการค้นคว้าเรื่องนี้ได้มาจากความคิดของ ซี โรท มิล (C. Wright
 Mill) ซึ่งเป็นผู้เขียนเรื่องราวลงในหนังสือ เอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งความ
 คิดเกี่ยวกับโครงสร้างของสังคม สถาบันทางสังคม ตลอดจนสถานะและบทบาทของบุคคล ซึ่ง
 รวบรวมโดยนักสังคมวิทยามาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ โดยมีความมุ่งหมายประการแรก
 เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการเรียนและการสอนแก่ครูและนักเรียน ทั้งในค่านิยมและ
 วิธีการสอนสังคมศึกษา โดยนำเอาหลักวิชาตลอดจนโครงสร้างทางสังคมวิทยาเข้ามาเกี่ยวข้องกับ
 ทั้งในด้านเสริมสร้าง และการปรับปรุงแก้ไข ส่วนในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนั้น สิ่งที่สำคัญ
 คือ จะต้องแสดงให้เห็นลักษณะสำคัญของโครงสร้างในสังคมที่จะมีผลต่อขอบข่ายการเรียนและการ
 สอน อันประกอบคด้วยรากฐานทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนสภาพสังคมในปัจจุบัน
 เป็นสำคัญ

ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า การปรับปรุงหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษา
 จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเอาวิชาสังคมวิทยาเข้ามาเกี่ยวข้องกับ ส่วนในด้านวิธีสอนนั้น

ครูควรเน้นในกานวิธีสอนแบบการแก้ปัญหา (Problem Solving) ใหม่มากที่สุด^๑

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๐ ดับเบิลยู ออสติน แวน เพลท์ (W. Austin Van Pelt) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " Instructional Methodology and Student Subcultures, A Study of Achievement in Introduction to Sociology Courses " โดยมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาที่มีวัฒนธรรมย่อยตามสมมุติฐานของ มาร์ติน ทราว (Martin Trow) กับผลสัมฤทธิ์ของการเรียนวิชาสังคมวิทยาเบื้องต้นในมหาวิทยาลัยเคนเวอร์ ซึ่งมีการสอน ๒ วิธีด้วยกัน ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนในภาคฤดูหนาวปี ๑๙๖๘ จำนวน ๒๐๐ คน แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม กับนักศึกษาในภาคฤดูใบไม้ผลิ ปี ๑๙๖๙ จำนวน ๒๐๐ คน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ วัฒนธรรมย่อยที่เป็นเครื่องกำหนดคือ Vocational, Academic, Collegiate และ Nonconformist

ผลการศึกษารูปไปว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มที่มีการบรรยายเป็นกลุ่มใหญ่กับกลุ่มที่แบ่งกลุ่มย่อยบรรยาย ซึ่งตรงกับที่วิจัยครั้งก่อน ๆ และการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ของแต่ละคนชี้ให้เห็นถึงวัฒนธรรมย่อยของพวกเขา และวัฒนธรรมย่อยแสดงให้เห็นถึงถิ่นที่อยู่อาศัยมากกว่าลักษณะเพื่อนของเขา^๒

^๑ Phillip Craig Schechty, "High School Social Studies In a Mass Society," Dissertation Abstracts International. Vol. 27, No. 6 (May 1967), p. 2177 -A.

^๒ W. Austin Van Pelt, "Instructional Methodology and Student Subculture, A Study of Achievement in Introduction to Sociology Courses," Dissertation Abstracts International, Vol. 31, No. 7 (January, 1971), p. 3307 -A.

ในปี ค.ศ. ๑๙๖๖ ฟิลิป จอห์น บีโซเนน (Philip John Besonen) ได้
ทำการวิจัยเรื่อง "An Analysis of Social Science Requirements in the
Preparation of Social Studies Teachers with a Comparison of Randomly
Selected and Social Studies Leader Teacher Training Instruction"

ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับข้อกำหนดทางสังคมศาสตร์ ในการเตรียมครูสังคมศึกษาโดย
เปรียบเทียบโปรแกรมต่าง ๆ ทางสังคมศาสตร์ เปรียบเทียบโปรแกรมต่าง ๆ ทางสังคม
ศึกษาที่ได้รับเลือกเป็นตัวอย่างประชากร ๖๐ คน และประชากรจากสถาบันที่เป็นผู้นำในการ
ผลิตครูสังคมศึกษาจำนวน ๑๕ คน

ผลการวิจัยปรากฏว่า โปรแกรมสังคมศึกษาส่วนใหญ่จัดโดยยี่ดวิชาประวัติศาสตร์
เป็นแกน แต่มีบางสถาบันที่จัดโปรแกรมโดยใช้วิชาต่าง ๆ ต่อไปนี้เป็นแกน เช่น ภูมิศาสตร์
หลักรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และสังคมวิทยา โปรแกรมสังคมศึกษาทั้งสองกลุ่มยังมีข้อบก
พร่อง เนื่องจากการขาดเนื้อหาวิชาเสริม บังคับเรื่องให้เรียนโดยไม่ได้เกี่ยวกับโลกตะวันตก
การพัฒนาชุมชน และเรื่องชาติพันธุ์ของมนุษย์ และให้เรียนวิชาที่ผสมผสานกันเฉพาะวิชาใน
หมวดสังคมศาสตร์เท่านั้น ผู้วิจัยได้เสนอแนะสถาบันผลิตครูสังคมศึกษาไว้หลายประการ และ
ยังเสนอแนะว่าวิชาประวัติศาสตร์ไม่ใช่องค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ในการจัดโปรแกรมวิชาสังคม
ศึกษาทั่ว ๆ ไป

ในปี ค.ศ. ๑๙๖๔ ริชาร์ด ลี โลเปอร์ (Richard Lee Loper) ได้ทำการ
วิจัยเรื่อง "The Impact of a Junior College Introduction to Sociology
Course on Selected Student Attitudes" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงผลการ
เรียนวิชาสังคมวิทยาในระดับ Junior College ในด้านทัศนคติ วิธีการที่ใช้คือ

Philip John Besonen, "An Analysis of Social Science Requirements
in the Preparation of Social Studies Teachers with a Comparison of Randomly
Selected and Social Studies Leader Teacher Training Instruction," Dissertation
Abstracts International, Vol. 33, No. 6 (December, 1972), p. 2297-A.

ถ้านักศึกษาใช้การเรียนแบบ LTOS ร่วมกับ PSI จะทำให้อลดความล่าช้าของการเรียน
 ใ้หน้อยลง และถ้าใช้ LTOS จะช่วยให้ความเชื่อมั่นในตัวเองสูงขึ้น วิธีการที่ใช้ใช้หลักเกณฑ์
 ของ Rotter's Internal - External Expectancy Scale ซึ่งทำไว้ในปี
 ๑๙๖๖ เพื่อทำการ Pre-test และ Post-test ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้เป็นนักศึกษาจำนวน ๗๑ คน ที่เรียนวิชาสังคมวิทยาโดย
 สุ่มแยกออกเป็น ๒ กลุ่ม การวิเคราะห์ความแตกต่างของทั้ง ๒ กลุ่มพิจารณาพฤติกรรมที่
 เปลี่ยนแปลงไป มีสมมุติฐาน ๕ ข้อ ที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕ ผลการวิจัยสรุปได้คือ

๑. กลุ่ม LTOS มีสัมฤทธิ์ผลดีกว่ากลุ่ม PSI
๒. การใช้ LTOS ร่วมกับ PSI ไม่ได้ทำให้ปัญหาความล่าช้าดีขึ้น
๓. ผลสัมฤทธิ์ของแต่ละคนที่ใช้ LTOS ไม่มีผลต่อการพัฒนาความเชื่อมั่น

ในตัวเองของนักศึกษา

ในปีเดียวกันนี้ ดีโอ แฮร์รี พูนวัสซี (Deo Harry Poonwassie) ได้
 ทำการวิจัยเรื่อง "The Implication of a Sociology of Knowledge for
 Curriculum Development: A Theoretical Study" จุดมุ่งหมายของการศึกษา
 เพื่อจะได้พัฒนาแนวทางหลักสูตรว่าใครสอดคล้องกับพื้นฐานความรู้ของวิชาสังคมวิทยา ต้อง
 การตรวจสอบหลักวิชาว่าใครแจกจ่ายในทัศน์ รูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรและความรู้ของ
 สังคมวิทยา แหล่งอุปกรณที่จะเลือกจากหนังสือหรือชาวสาร ในการเรียนการสอนวิชาสังคม
 วิทยา และการเลือกใช้วัสดุอุปกรณให้ใคร่สอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาไป

Clifford C. Brooks, "A Study of the Effects of Learning
 Through Objectives Setting (LTOS) Upon Achievement in a Personalized
 System of Instruction (PSI) Sociology Course," Dissertation Abstracts
 International, Vol. 39, No. 5 (November, 1978), p. 2886-A.

ในการพิจารณา ความรู้ ความคิด และมโนทัศน์ทางสังคมวิทยา ได้พิจารณาจากหลาย ๆ ด้าน และจากความคิด ทฤษฎีของผู้เชี่ยวชาญหลายคนมาประกอบกัน เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา ๔ ประการคือ

๑. ควรจะบรรจุอะไรไว้ในหลักสูตร
๒. หลักสูตรควรรับใช้ใคร ให้ความรู้อะไร
๓. หลักสูตรกับความคิดที่ควรจะเป็น
๔. หลักสูตรกับภาษาที่ใช้

ผลการวิเคราะห์ พอสรุปได้ดังนี้

๑. นักเรียนควรจะได้เผชิญกับสังคมจริง ๆ ยอมรับสภาพที่เป็นอยู่ ไม่มีอคติ และเข้าใจความคิดของคนอื่น จากจุดนี้นักเรียนจะได้ความจริงจากสังคมอื่น ๆ
๒. ควรสนับสนุนให้นักเรียนได้รับรู้ปัญหาต่าง ๆ การสะสมความรู้ของสังคมจะมีผลทำให้นักเรียนเข้าใจสภาพที่เปลี่ยนไป เข้าใจว่าอะไรคือความจริงที่ผู้แต่งตำราต้องการให้รู้
๓. เน้นการมีความสัมพันธ์และการเลือก หลักสูตรควรอยู่ในรูปแบบที่สังคมกำหนด นักเรียนควรเลือกลักษณะวิชาที่เหมาะสมกับความสนใจและสถานการณ์ของตัวเองได้
๔. ด้านความคิด หลักสูตรต้องหลีกเลี่ยงการสอนให้จำอย่างซาบซึ้ง แต่ให้นักเรียนรู้จักถ่ายทอดความคิดได้
๕. ภาษาในหลักสูตรควรเหมาะสมกับการเรียนการสอน เพื่อไม่ให้นักเรียนที่รู้ศัพท์ก็ กับรู้ศัพท์ปานกลางได้เปรียบเทียบ
๖. ชั้นสังคม ชาติพันธุ์ และระดับรายได้ ไม่ควรเป็นอุปสรรคในการรับรู้อย่างเท่าเทียมกัน
๗. ในการทำหลักสูตร จะต้องพิจารณาประสบการณ์ และสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

รอบตัวเด็กมาประกอบการพิจารณาด้วย^๑

จากงานวิจัยต่าง ๆ ของสังคมวิทยาที่กล่าวมาแล้ว ยังมีนักวิชาการบางท่าน
ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนวิชาสังคมวิทยาไว้ เช่น ไบรอน จี แมซเซียลัส และ เจ
เบนจามิน คอกซ์ (Byron G. Massialas and J. Benjamin Cox) ได้
กล่าวถึงการเตรียมครูในการสอนสังคมศึกษาว่า ครูประสบปัญหาเพราะ ศึกษาเนื้อหา
จากสถาบันฝึกหัดครู ซึ่งมีน้ำหนักของรายวิชาด้านประวัติศาสตร์มากเกินไป ควรเพิ่มเนื้อ
หาทางพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Sciences) เช่น สังคมวิทยา เป็นต้น ซึ่ง
เขาได้กล่าวว่า อาจเพิ่มพูนความรู้ให้กับครูได้โดยการสัมมนาการศึกษาวัฒนธรรม
ที่ไม่ใช่ตะวันตก (Non- Western Culture) ศึกษาปัญหาการศึกษา ศึกษา
ทฤษฎีและการปฏิบัติ จักกิจกรรมที่มีเสรีภาพทางวิชาการ ที่ครูแสดงความคิดเห็นได้กว้าง
ขวาง^๒

เจมส์ เอ แม็งค และแอมโบรส เอ คลิวก์ จูเนียร์ (James A. Banks
and Ambrose A. Cligg, Jr.) ได้กล่าวว่าวิชาสังคมวิทยาประกอบด้วย มโนทัศน์
(Concept) ความคิดสรุป และทฤษฎีในการศึกษาปัญหาสังคมและศึกษาพฤติกรรม
ของมนุษย์ ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เด็กจะเข้าใจแนวคิดในขั้นโตขึ้น โดยมีครอบครัว
เป็นแหล่งสังคมแรกที่สำคัญ และในการศึกษาสังคมวิทยาต้องรู้จักการค้นคว้าจากหนังสือ
ตำรา และศึกษาจากข้อเขียนทางประวัติศาสตร์ เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ในทางสังคม
วิทยา นอกจากนี้ยังต้องรวบรวมปัญหาสังคมในปัจจุบันจากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ใน

^๑Deo Harry Poonwassie, "The Implication of a Sociology of
Knowledge for Curriculum Development: A Theoretical Study," Disserta-
tion Abstracts International, Vol. 39, No. 7 (January, 1979), p.
4.031 - A.

^๒Byron G. Massialas and J. Benjamin Cox, Inquiry in Social
Studies. (New York: Mcgraw - Hill Book Co., 1966), pp. 286-297.

เรื่องเกี่ยวกับนิเวศวิทยา สังคม และความขาดแคลนทางสังคม มาประกอบการศึกษา จึงจะทำให้การเรียนได้ผลดี^๑

สุพล วุฒิสเสน ได้กล่าวถึงวิธีการศึกษาวิชาสังคมวิทยา ให้ได้ผลดี ควรดำเนินการดังนี้

๑. พิจารณาสังคมและวัฒนธรรมทั่ว ๆ ไปของสังคมนั้น ๆ ว่ามีวิวัฒนาการอย่างไร โดยพยายามศึกษาเป็นส่วนรวม ประกอบกับการพิจารณาภาวะแวดล้อมของสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยประกอบกัน
๒. พิจารณากลุ่มต่าง ๆ ของหน่วยงานมนุษย์ ที่รวมกันเป็นหมู่พวกกว่ามีความแตกต่างหรือคล้ายคลึงกับกลุ่มอื่น ๆ อย่างไร
๓. พิจารณาเรื่องราวของคนตั้งแต่เกิดจนตาย ว่าเขาสนองต่อชุมชนที่เขามีส่วนร่วมอยู่นั้นอย่างไร

ในทางปฏิบัติ นักศึกษาต้องสนใจหาข้อเท็จจริงจากปรากฏการณ์ทางสังคมจากสภาพที่เป็นจริง ตั้งแต่มูลเหตุ ขบวนการและผลประกอบกับเรื่องราวและทฤษฎีทางวิชาการ สังคมวิทยา ก็จะทำให้เข้าใจสังคมวิทยาดีขึ้น รวมทั้งต้องอ่านหนังสือมาก ๆ ตลอดจนถึงการพูดคุยถึงปัญหาต่าง ๆ ระหว่างเพื่อนฝูง การซักถามจากอาจารย์ผู้สอนและผู้รู้ต่าง ๆ^๒

---

^๑ James A. Banks and Ambrose A. Cligg, Jr. "Sociology: Structure, Concept and Strategies," Teaching Strategies for the Social Studies Inquiry, Valuing and Decision - Making, (Philippines: Addison - Wesley Publishing Co., 1977), pp. 243 - 250.

^๒ สุพล วุฒิสเสน, สังคมวิทยาเบื้องต้น, หน้า ๔ - ๕.